

Innhold

Forord	11
Del 1 Historie	15
1.1 Samenes tradisjonelle bosetningsområde	15
1.2 Sameland	17
1.3 Istider og klimavekslinger	19
1.4 Menneskets innvandring nordover	20
1.5 Komsakulturen – eldre steinalder i nord	22
<i>Komsakulturens opphav og faser</i>	22
<i>Dagliglivet i steinalderen</i>	24
<i>Tufter og redskaper</i>	26
1.6 Yngre steinalder	28
<i>Tidlig metalltid</i>	30
<i>Livet ved kysten</i>	31
<i>Tidlig jordbruk</i>	32
1.7 Arktiske helleristninger – forhistoriens kunst	33
1.8 Etnisitet	35
1.9 Samisk jernalder	36
1.10 Kollektiv eiendomsrett til ressursene	37
1.11 Den gamle samfunnsstrukturen	38
1.12 Norrøn innvandring	39
1.13 De første beretninger om samer	40
1.14 Middelalder og norrøn sagalitteratur	41
1.15 Fra sagatiden til reformasjonen	43
1.16 ... til Lappecodicillen 1751	45
<i>Endringer i samisk bosetning</i>	45
<i>Ekspansjon mot sameområdene</i>	46
<i>Den norske nedgangstiden</i>	46
<i>Svenskenes framrykking i nord</i>	47
<i>Europeisk storpolitikk</i>	47
<i>Konflikten om interessene i nord ble stadig tilspisset</i>	48
<i>Misjon og statsgrenser</i>	49
1.17 Samene i nasjonalstatene	50
<i>Kommunikasjoner</i>	51
<i>Bergverk og industri</i>	51
<i>Innvandring</i>	52
1.18 Læstadianismen	53
1.19 Kautokeino-opprøret 1852	55
1.20 Skolen i fornorskningens tjeneste	56
1.21 Sentralmyter i samisk og norsk	58

Del 2	Kultur	61
2.1	Samenes førkristne religion	61
	<i>Verdensbildet og runeboennen</i>	62
	<i>Naturguddommer</i>	65
	<i>Personifiserte guddommer</i>	66
	<i>Abstrakte gudevesener</i>	67
	<i>Sjamanisme</i>	68
	<i>Sjamanismens natur og funksjon</i>	70
	<i>Hellige steder og offerplasser</i>	71
	<i>Bjørnekultus og bjørnejakt</i>	73
2.2	Samisk folketro og folkediktning	74
	<i>Hvordan kan folketro oppstå?</i>	74
	<i>Forestillinger og opplevelser</i>	75
	<i>Samiske ordtak og gåter</i>	80
	<i>Folkeetymologiske forklaringer på rasjonelle fenomener</i>	82
	<i>Skikker knyttet til høytider</i>	82
2.3	Samiske bryllupsskikker	84
	<i>Frierferd og lysning</i>	85
	<i>Bryllup</i>	86
	<i>Samisk bryllupsfeiring etter Smiths tid</i>	87
	<i>Brudeprosesjonen</i>	88
	<i>Festlokaler og festmåltid</i>	89
	<i>Kjøgemesteren</i>	92
2.4	Joiken – den samiske folkemusikken	93
2.5	Samisk ornamentikk	95
2.6	Duodji	96
2.7	Tradisjonelle samiske klær	97
2.8	Ski	101
2.9	Slektskap og personnavn	103
2.10	Samisk stedsnavnstradisjon	106
	<i>Beskrivende terrengnavn</i>	108
2.11	Samisk språk	110
	<i>Dialekter</i>	111
	<i>Språkssystem og dialektforskjeller</i>	112
	<i>Dialektforskjeller på det morfologiske området</i>	113
	<i>Ordtilfanget</i>	113
	<i>Utvikling av samisk skriftspråk</i>	117
	<i>Hindringer for utvikling av samisk språk</i>	119
	<i>Om samisk språk i Grunnloven</i>	120
	<i>Samisk språk i Sameloven</i>	120
	<i>Det samiske språks stilling i samfunnet</i>	121

Del 3	Samfunn	123
3.1	Assimilering og fornorskning	123
	<i>Stortingets vedtak om fornorskning</i>	126
3.2	Endringer i bosetningen og i primærnæringene	128
	<i>Når samisk virkelighet skal erstattes med norsk språk og kultur</i>	129
	<i>Et samfunn i smeltingen</i>	131
	<i>Et samfunn i rask forandring</i>	133
3.3	Reindriften mot nye utfordringer i etterkrigstiden	134
	<i>Modernisering og yrkesspesialisering</i>	137
	<i>En næring i krise og omstilling</i>	140
3.4	Samisk kultur i framtiden	141
3.5	Fra stammestatus til Sametinget	143
3.6	De første skjønnlitterære bøker og folkelivsskildringer	146
	<i>Samisk litteratur fra 1970-tallet</i>	148
3.7	Samisk kunst	153
	<i>Samisk bildende kunst</i>	153
	<i>Samisk musikk</i>	155
	<i>Samiske kunstorganisasjoner og samisk teater</i>	157
3.8	Samiske og samiskspråklige periodiske publikasjoner fra 1873	159
	<i>Samiske aviser og tidsskrifter</i>	159
	<i>Oversikt over de viktigste samiske publikasjoner</i>	161
3.9	NRKs samiske sendinger	165
	<i>Sámi Radio</i>	167
	<i>Programpolitikk og formidling</i>	167
	<i>En rivende utvikling</i>	169
3.10	Samiske organisasjoner	169
	<i>Den spede begynnelsen</i>	169
	<i>Spredt bosetningsmønster og mangel på organisasjonstradisjon som et hinder for effektiv organisering</i>	170
	<i>Første periode</i>	170
	<i>Organisasjonsarbeid på svensk side</i>	171
	<i>Organisasjonsarbeidet på norsk side</i>	172
	<i>Organisasjonsarbeid på finsk side</i>	174
	<i>Sameorganisasjoner vokser fram og stabiliserer seg</i>	174
	<i>Norges Reindriftsamers Landsforening (NRL)</i>	176
	<i>Svenska Samernas Riksförbund (SSR)</i>	177
	<i>Verdens organisasjon for reindriftsutøvere</i>	178
	<i>Nordisk Sameråd og Nordiske Samekonferanser</i>	178
	<i>Norske Samers Riksförbund (NSR)</i>	179
	<i>Samarbeid innad, konflikt utad</i>	182
	<i>Den dramatiske fasen</i>	183
	<i>I smulere farvann</i>	184
3.11	Sáráhká – en egen kvinneorganisasjon	185
	<i>Samisk kvinnebevegelse</i>	186
	<i>Kvinnene underrepresentert i samiske organisasjoner</i>	187

3.12	Urfolkens status og anerkjennelse	188
	<i>Begrepet "urfolk"</i>	188
	<i>Folkerettslig definisjon av begrepet "urfolk"</i>	188
	<i>ILO konvensjoner om urfolk</i>	188
	<i>ILO-konvensjonen av 1989</i>	189
	<i>Urfolkene definerer seg selv</i>	190
	<i>Hva karakteriserer urfolk og deres situasjonen?</i>	190
	<i>Er samene urfolk i forhold til ILOs definisjon?</i>	190
	<i>Sivile og politiske rettigheter</i>	192
3.13	Verdensrådet for urfolk (WCIP)	193
	<i>Arctic People Conferance</i>	193
	<i>Organisering av WCIP etter 1977</i>	195
	<i>Den 2. urfolkskonferansen i Kiruna 1977</i>	195
	<i>Konferansen i Canberra 1981</i>	196
	<i>... og Panama i 1984 med krav om rett til indre selvstyre</i>	197
	<i>"Vår felles framtid"</i>	197
3.14	Urfolkskvinnene organiserer seg	198
	<i>"Vi er uunnværlige"</i>	200
3.15	Fra Samordningsnemnda til Sametinget	201
	<i>Samisk råd for Finnmark</i>	202
	<i>"Komiteen for å utrede samespørsmål"</i>	203
	<i>Norsk Sameråd</i>	204
3.16	Kampen om Alta-Kautokeino-vassdraget	204
3.17	Nye skolelover og undervisningsplaner	208
	<i>Med Samisk Utdanningsråd inn i 1980-årene</i>	209
3.18	Utredninger og forskning	211
	<i>Utredninger om samer og samiske forhold</i>	211
	<i>Utredninger fra finsk og svensk side</i>	214
	<i>Universitetsstudier og forskning</i>	215
	<i>De siste decenniens samfunns- og humanistiske forskning</i>	217
	<i>Den sosiologiske sameforskning</i>	218
3.19	Kunnskaper om samer i storsamfunnet	219
	<i>Nye signaler varsler nytt syn</i>	222
3.20	Ny selvbevissthet og nye holdninger bryter fram	223
3.21	Sametinget	224
	<i>Det første Sametinget</i>	226
	<i>Sammensetning av det første Sametinget (1989–93) og det tredje (1997–2001)</i>	227
	<i>Samemantall og valgdeltakelse</i>	229
	<i>Valget 2001: Deltakelse, parti- og mandatfordeling</i>	230
3.22	Sametinget i Finland og Sverige	232
	<i>Fra Sameparlament til Sameting i Finland</i>	232
	<i>Sametinget i Sverige</i>	234

3.23	Holdninger til naturen	235
	<i>Mekanisering og holdningsendring</i>	237
	<i>Samisk reindrift ut av økologisk balanse</i>	239
	<i>Barmarkskjøring i utmarksområdene</i>	240
	<i>Holdning til rovdyr</i>	241
	<i>Årsaken til holdningsendring</i>	242
3.24	Urfolk og rettigheter – en oppsummering	243
	<i>Hva karakteriserer urfolk og deres situasjon?</i>	243
	<i>Krav om samisk selvstyre og retten til å besitte landet</i>	244
	<i>Likestilling eller resultatlikhet</i>	247
	<i>Fra 1960-årenes organiserte samiske kulturreisning til 1990-tallets krav om selvstyre</i>	248
	Litteratur	251
	Internett	253
	Stikkordregister	255
	Navneregister	259